

**Uchwała Nr XI/85/2011
Rady Miejskiej w Dobrym Mieście
z dnia 16 czerwca 2011**

w sprawie: uchylenia uchwały Nr LXIV/534/06 Rady Miejskiej w Dobrym Mieście z dnia 28 września 2006 r. w sprawie przyjęcia „Planu Rozwoju Wsi Swobodna” i zatwierdzenia „Planu Odnowy Swobodnej na lata 2011 – 2018”

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337 oraz z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218 z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241 i z 2010r., Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675) w związku z art. 5 ust. 1 pkt 20 ustawy z dnia 7 marca 2007r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2007r. Nr 64, poz. 427, z 2008r. Nr 98, poz. 634, Nr 214, poz. 1349, Nr 237, poz. 1655, z 2009r. Nr 20, poz. 105, z 2010r. Nr 76, poz. 490, Nr 148, poz. 993) i § 10 ust. 2 pkt 2 b) i c) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. z 2008r. Nr 38, poz. 220, Nr 156, poz. 974, z 2010r. Nr 65, poz. 417, Nr 162, poz. 1092) **Rada Miejska uchwala, co następuje:**

§ 1.

Uchyła się uchwałę Nr LXIV/534/06 Rady Miejskiej w Dobrym Mieście z dnia 28 września 2006 r. w sprawie przyjęcia „Planu Rozwoju Wsi Swobodna”.

§ 2.

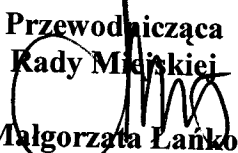
Zatwierdza się „Plan Odnowy Swobodnej na lata 2011 – 2018”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Dobrego Miasta.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Miejskiej

Małgorzata Łańko

PLAN ODNOWY SWOBODNEJ

na lata 2011 - 2018

czerwiec, 2011 roku

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział 1.	
Charakterystyka miejscowości, w której będzie realizowana operacja	4
1.1. Położenie	4
1.2. Przynależność administracyjna	5
1.3. Powierzchnia	5
1.4. Liczba ludności	5
1.5. Historia miejscowości	6
1.6. Określenie przestrzennej struktury miejscowości	7
1.7. Warunki klimatyczno – przyrodnicze	8
Rozdział 2.	
Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości	10
2.1. Zasoby przyrodnicze	10
2.2. Dziedzictwo kulturowe	10
2.3. Obiekty i tereny	11
2.4. Infrastruktura społeczna	11
2.5. Infrastruktura techniczna	13
2.6. Gospodarka i rolnictwo	16
2.7. Kapitał społeczny i ludzki	16
Rozdział 3.	
Ocena mocnych i słabych stron miejscowości, w której będzie realizowana operacja	17
Rozdział 4.	
Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie 2011 - 2018	19
Rozdział 5	
Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne	23

Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego. Opracowanie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy ubieganiu się o środki finansowe z istniejących programów służących wspieraniu obszarów wiejskich i społeczności wiejskiej takich jak np. „Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”. Dotyczy to przede wszystkim inwestycji mających poprawić komfort życia lokalnym społecznościom.

Plan Odnowy Swobodnej na lata 2011 – 2018 został przygotowany przez mieszkańców wsi przy udziale przedstawicieli gminy. Zawiera on charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego, analizę SWOT czyli mocne i słabe strony miejscowości, przedsięwzięcia wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem działań.

Idea odnowy wsi wyrasta z przekonania, że odnowiona, doinwestowana i ożywiona kulturowo wieś odzyska swoją atrakcyjność jako miejsce zamieszkania, zapewni swoim mieszkańcom godziwy standard i jakość życia oraz zdoła zatrzymać młodzież na terenach wiejskich.

Niniejszy plan jest planem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być dopisywane nowe zadania, a także to, że może zmienić się kolejność ich realizacji w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy Unii Europejskiej.

Mieszkańcy wsi Swobodna

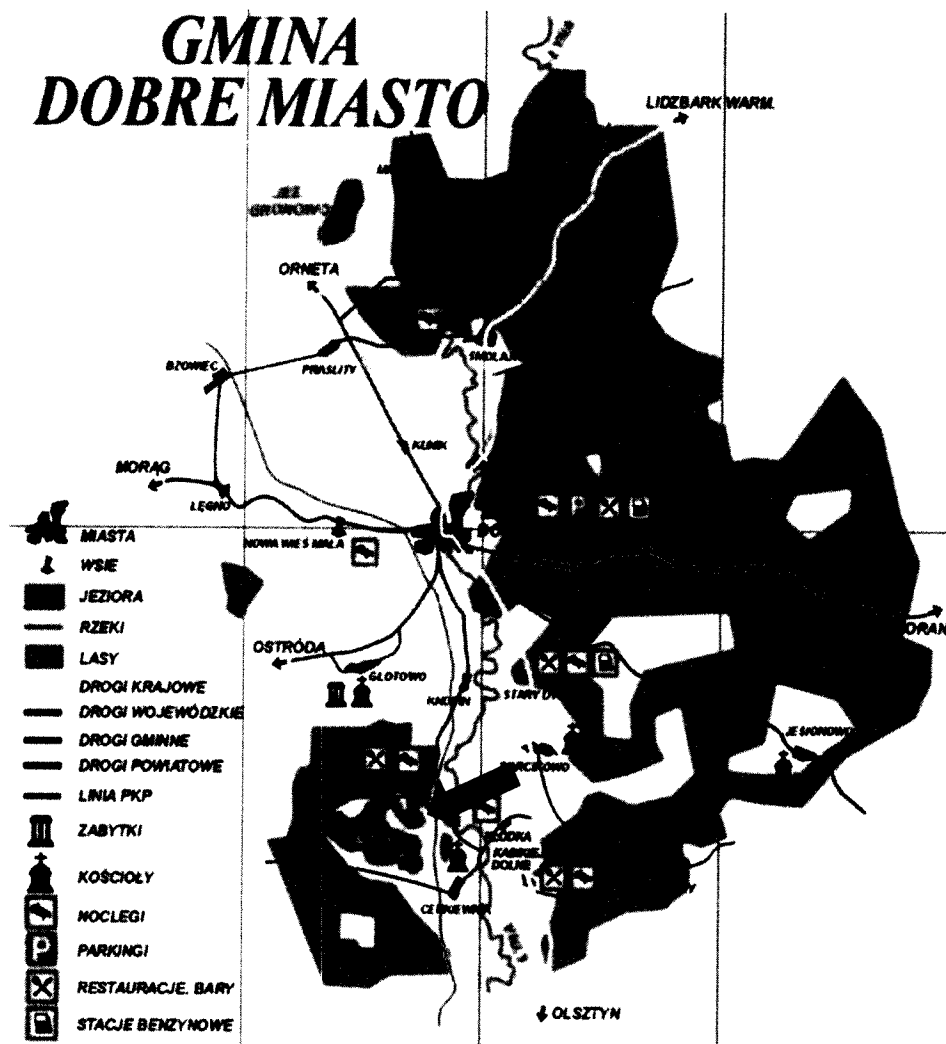
Rozdział 1.

Charakterystyka miejscowości, w której będzie realizowana operacja

1.1. Położenie

Swobodna to wieś położona w województwie warmińsko – mazurskim, w południowo – zachodniej części Gminy Dobre Miasto, stanowiąca jedno z 22 sołectw tej gminy. Sąsiaduje z sołectwami: Głotowo, Knopin, Barcikowo, Cerkiewnik.

Mapa 1. położenie Swobodna w Gminie Dobre Miasto

Źródło: www.dobremiasto.com.pl

1.2. Przynależność administracyjna

Wieś – SWOBODNA

Gmina – Dobre Miasto

Powiat – olsztyński

Województwo – warmińsko – mazurskie

1.3. Powierzchnia

Sołectwo Swobodna zajmuje powierzchnię 8,944041 km², co stanowi 3,5 % powierzchni całej gminy.

1.4. Liczba ludności

Liczba mieszkańców sołectwa Swobodna wg stanu na dzień 31.12.2010 r. wynosiła 35 osób, z czego 14 osób to kobiety. Mieszkańcy Swobodna stanowią 0,2% ogólnej liczby ludności gminy i 0,6% ogólnej liczby ludności we wszystkich wioskach Gminy Dobre Miasto.

Tabela 1: Struktura wiekowa ludności miejscowości Swobodna
(stan na dzień 31.12.2010r.)

Wiek	Kobiety	Mężczyźni	Razem
0 – 6 lat	0	1	1
7 – 15 lat	2	2	4
16 – 19 lat	0	2	2
20 – 60 lat	8	12	20
powyżej 60 lat	3	5	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z bazy Ewidencji Ludności Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście

Z powyższych danych wynika, że większość osób, bo aż 57,14% stanowią osoby w wieku produkcyjnym (z czego 34,29% stanowią mężczyźni), 20% to dzieci i młodzież, natomiast 22,86% stanowią osoby starsze.

Niewielka liczba mieszkańców zameldowanych na terenie Sołectwa to kilka rodzin zamieszkujących wieś (8 zabudowań) i kolonię (leśniczówkę).

Faktyczna liczba osób przebywających we wsi i korzystających z infrastruktury wiejskiej jest znacznie większa, i jest złożona z właścicieli i gości przebywających w domkach letniskowych (również całorocznych) oraz sezonowo: w ośrodku wypoczynkowymi polu namiotowym ZHP.

Tabela 2: Liczba ludności miejscowości Swobodna w poszczególnych latach (stan na koniec grudnia każdego roku)

2007			2008			2009			2010		
0-18	19-60	pow. 60	0-18	19-60	pow. 60	0-18	19-60	pow. 60	0-18	19-60	pow. 60
7	21	8	7	21	8	7	19	8	6	21	8
36			36			34			35		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z bazy Ewidencji Ludności Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście

Liczba ludności wsi w ciągu ostatnich 4 lat nie uległa znaczącej zmianie.

1.5. Historia miejscowości

Wieś Swobodna, jako jedyna w Gminie Dobre Miasto posiada zasoby wykopaliskowe, które świadczą o występowaniu na tym terenie sieci osadniczej w dawnych wiekach.

Archeologiczne wykopaliska odkryto w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora Limajno. Są to:

- grodzisko wczesnośredniowieczne Kamionki,
- grodzisko stożkowe.

Sołectwo Swobodna, ze względu na bardzo niewielki areal ziemi i znikomą sieć osadniczą, która skupiała się w przeszłości głównie w pobliżu jeziora Limajno posiada bardzo ubogą dokumentację o historii jego powstania i funkcjonowania.

Dane historyczne wykazują, że wieś Swobodna powstała w końcu XIII wieku, podobnie jak sąsiadujące osady: Knopin i Barcikowo.

W II połowie XIV wieku wieś znajdowała się pod zarządem biskupa Henryka Sorboma i stanowiła typowo rolniczą osadę wiejską, charakterystyczna dla niwowego systemu rozłogu pól. Walory przyrodnicze wsi Swobodna i jeziora Limajno były doceniane i wykorzystywane do turystyki i rekreacji już w poprzednich wiekach.

Niemieckie dokumenty źródłowe wskazują, że w miejscu obecnej siedziby leśnictwa Chmury znajdowała się w wieku XVIII Karczma. Miejsce to po I wojnie światowej stanowiło również ośrodek rekonwalescencji lotników niemieckich.

Materiały te nie znajdują jednak potwierdzenia w rodzimych dokumentach historycznych.

Wieś Swobodna stanowiła w przeszłości typową wieś warmińską, powiązana administracyjnie z Cerkiewnikiem (szkoła) i Dobrym Miastem, w której nie brakuje śladów dawnych tradycji i obyczajów, takich jak: wykończenia architektoniczne starych zabudowań, kapliczki w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowań gospodarczych.

Rozwój funkcji turystycznej Swobodna związany jest z wybudowaniem nad jeziorem Limajno pracowniczego ośrodka wypoczynkowego zakładu przemysłowego Warfama oraz z rozbudową sieci domków letniskowych (lata 70-te).

Różnorodność walorów przyrodniczych, znajdujących się na terenie Sołectwa Swobodna, do których zaliczyć należy:

- rzekę Łynę, która biegnie przez Sołectwo krętymi meandrami, wśród łąk (Dolina Chronionego Krajobrazu) i której otoczenie posiada bogate i rzadkie zasoby fauny i flory,
  - jezioro Limajno – zwane Perłą Warmii jezioro o powierzchni 233 hektary, pierwszej klasy Czystości, o urozmaiconej linii brzegowej z licznymi zatoczkami i półwyspami,
  - masywy leśne nadleśnictwa Kudypy – które zachwycają starodrzewem bukowym (około 150 lat), bogactwem zwierzyny płowej oraz rzeźbą terenu (wąwozy, jary, strumienie leśne)
- a także dostępność komunikacyjna oraz bliskość obiektów dziedzictwa kulturowego (Głotowo – Kalwaria Warmińska) to potencjał, w którym nie tylko mieszkańcy wsi, ale cała Gmina widzą kierunek rozwoju i podnoszenia atrakcyjności turystycznej, rekreacyjnej i zamieszkania.

1.6. Określenie przestrzennej struktury miejscowości

Wieś posiada zabudowę zwartą, jedno i wielorodzinną, poniemiecką. Około 400 m od wsi nad jeziorem Limajno zlokalizowane jest skupisko domów letniskowych oraz Ośrodek Wypoczynkowy „Leśne Wzgórze”, w których w sezonie turystycznym przebywa więcej ludności niż mieszkańców rodzimych.

1.7. Warunki klimatyczno – przyrodnicze

Lokalne warunki klimatyczne wsi i sołectwa Swobodna, tak jak całej Gminy Dobre Miasto ukształtowały się w wyniku oddziaływania takich czynników jak rzeźba terenu, obecność zwartych kompleksów leśnych i zbiorników wodnych. Zróżnicowanie warunków termicznych i wilgotnościowych zaznacza się najwyraźniej między obszarami obniżeń a wysoczyzną.

Niekorzystne warunki mikroklimatyczne panują w głęboko wciętej dolinie rzeki Łyny oraz w obniżeniach terenowych. Pionowy rozkład temperatury powietrza na tych terenach sprzyja utrzymywaniu się zastoisk chłodnego powietrza i hamuje jego wymianę. Obniżenia terenowe charakteryzują się krótszym nasłonecznieniem, zwiększonymi amplitudami dobowymi temperatury, większą wilgotnością i częstym występowaniem mgieł.

W budowie geomorfologicznej Sołectwa Swobodna można wyróżnić wysoczyznę moreny dennej i czołowej oraz obszar zandru. Obszar moreny dennej, o podłożu gliniastym stanowi największą jednostkę na terenie gminy. Morena czołowa zajmuje natomiast bardzo małą powierzchnię i jest częścią pasa ciągnącego się na południe od Lidzbarka Warmińskiego. Charakteryzują ją zmienność podłoża z występującymi na przemian: glinami, piaskami

i żwirami. Obszar zandru ciągnący się pasmem z południa na wschód zajmuje powierzchnię przylegającą do doliny rzeki Łyny. Doliny rzeczne są erozyjnymi formami terenowymi, których dna wypełnione są złożami torfu.

Po wschodniej stronie doliny Łyny przeważają piaski zandrowe, a w jej części południowej – gliny zwałowe. Po zachodniej stronie doliny występują gliny zwałowe, a w północnej zastoiskowe.

Mięszość tych utworów wynosi ponad 10 m. U podnóża zboczy występują utwory deluwialne o mięszości 1 – 3 m.

Na obszarze gminy Dobre Miasto w bezpośrednim sąsiedztwie sołectwa Swobodna występują złoża zasobów naturalnych:

- kruszywo w rejonie Barcikowa (stwierdzone);
- kreda jeziorna w rejonie Starego Dworu (prawdopodobne).

W celu gospodarczego wykorzystania wyżej wymienionych złóż, obszary ich zalegania powinny być chronione przed zabudową.

Eksploatacja tych złóż może następować zgodnie z przepisami w tym zakresie.

Przez obszar sołectwa Swobodna oraz przez wieś Swobodna, z południa na północ, płynie rzeka Łyna, dzieląc je na część wschodnią i zachodnią.

Bieg rzeki Łyny na obszarze sołectwa jest szczególnie ciekawy – rzeka przepływa przez obszary łąkowe i rozlewiska, mając kształt krętej wstęgi.

Meandrowe ukształtowanie biegu rzeki oraz rozlewiskowe otoczenie sprawiają, że spotkać tu można niezwykle ciekawe odmiany roślinności – charakterystyczne dla terenów bagnistych, oraz rzadkie gatunki zwierząt i ptaków.

Stacjonują tu między innymi bobry, norki oraz przepiękne ptaki zimorodki.

W południowo – zachodniej części Gminy znajduje się jezioro Limajno. Jest ono zbiornikiem polodowcowym o pow. 235,6 ha (wraz z wyspą), długości prawie 3 km i szerokości 1,5 km, o urozmaiconej, dobrze rozwiniętej linii brzegowej z licznymi zatoczkami i półwyspami oraz zadrzewioną wyspą w części wschodniej.

Jest to jezioro polodowcowe o średniej głębokości 9,5 metra i głębokości maksymalnej – 39,5 metra. Pierwsza klasa czystości jeziora i jego głębokość sprawiają, że jest doskonałym miejscem do uprawiania sportu nurkowego.

W części wschodniej jezioro Limajno łączy się malowniczo z jeziorem Stobojno (Stobagiem), w dalszej części natomiast z rzeką Łyną.

Brzegi wokół jeziora są pagórkowate, miejscami strome otoczone polami i łąkami. W części północnej i zachodniej jeziora brzegi są zalesione przepięknymi masywami leśnymi nadleśnictwa Kudypy o przewadze drzewostanu bukowego.

Nad jeziorem Limajno stacjonują: wydra i norka amerykańska.

Czystą i dobrze natlenioną wodę zawdzięcza jezioro 20 wpadającym do niego niewielkim ciekom wodnym. Czystość wody potwierdza obecność w linii brzegowej raków.

Ze względu na tym jeziora: linowo – szczupakowy bardzo dobrze rozwinięty jest tu sport wędkarski. Do najbardziej popularnych należą majowe połowy na szczupaki, a także całoroczne połowy okoni i płoci.

Rozdział 2.

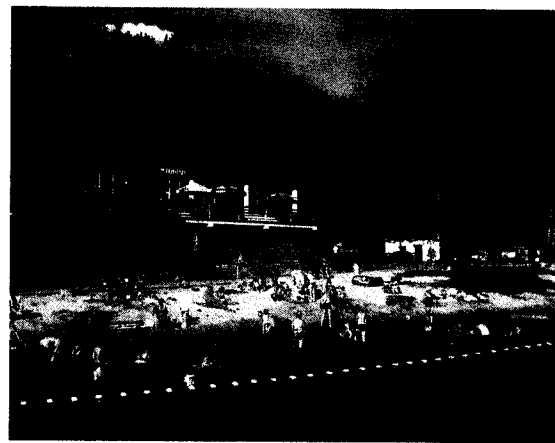
Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

2.1. Zasoby przyrodnicze

Do walorów przyrodniczych, znajdujących się na terenie Sołectwa Swobodna, należy zaliczyć:

- jezioro Limajno – zwane Perłą Warmii;
- rzekę Łynę, biegnącą przez Sołectwo wśród łąk – Doliny Chronionego Krajobrazu.

Zdjęcie 1: Jezioro Limajno w miejscowości Swobodna

fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście

2.2. Dziedzictwo kulturowe

Na terenie Sołectwa Swobodna znajdują się obiekty objęte gminną ewidencją zabytków:

- kapliczka przy domu nr 15;
- kapliczka w centrum wsi;
- dom nr 1;
- dom nr 3;
- dom nr 6;
- dom nr 9;
- dom nr 10.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków:

- grodzisko stożkowe nr rejestru C – 224 z dnia 23 grudnia 1996;

- grodzisko wysoczyznowe, pieścieniowe C – 223 z 23 grudnia 1996.

Dodatkowo w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków wpisana jest kapliczka przydrożna nr 006347.

2.3. Obiekty i tereny

1. Przez wieś przebiega trasa rowerowa:

→ Dobre Miasto – Głotowo – Swobodna – Jezioro Limajno – leśnictwo chmury – Cerkiewnik – Swobodna – Knopin – Dobre Miasto.

2. Leśna trasa rowerowa:

→ „Perła Warmii” Dobre Miasto – Cerkiewnik – Bukwałd – Głotowo – Dobre Miasto.

3. Szlak wodny rzeką Łyną.

4. Pieszna ścieżka rekreacyjno – dydaktyczna w Swobodnej (od ośrodka wypoczynkowego do Zielonej Szkoły w Chmurach – leśniczówka)

2.4. Infrastruktura społeczna

Ze względu na niewielką liczbę dzieci nie funkcjonują we wsi placówki oświatowe ani kulturalne. Dzieci dowożone są do szkół w Dobrym Mieście, nieodpłatnie. Transport organizowany jest przez Zespół Obsługi Ekonomiczno – Administracyjnej Gminy.

We wsi Swobodna nie ma świetlicy wiejskiej.

Świetlice takie znajdują się w: Cerkiewniku, Knopinie i w Głotowie (wsie położone w niewielkiej odległości od wsi Swobodna).

W okresie letnim mieszkańcy wsi korzystają z oferty kulturalnej przygotowywanej z myślą o turystach (potańcówki, ogniska, gry i zabawy) organizowane przez ZHP i Ośrodek Wypoczynkowy „Leśne Wzgórze”.

Mieszkańcy wsi Swobodna realizują wiele przedsięwzięć, które mają na celu organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży, zwłaszcza w okresie ferii zimowych i wakacji. Należą do nich kuligi, spotkania ogniskowe, wieczór kolędowy. Z myślą o dzieciach i młodzieży mieszkańcy zbudowali plac zabaw, a także zajmują się bieżącym utrzymaniem boisk sportowych.

Obiekty rekreacyjne i sportowe

1. plac zabaw na „rondzie wiejskim” w Swobodnie;
2. plac utwardzony pełniący rolę boiska sportowego do piłki nożnej;
3. plac utwardzony, pełniący rolę wielofunkcyjnego placu rekreacyjnego;
4. leśna trasa rowerowa: „Perła Warmii” Dobre Miasto – Cerkiewnik – Bukwałd – Głotowo – Dobre Miasto;
5. szlak wodny rzeką Łyną;
6. piesza ścieżka rekreacyjno – dydaktyczna w Swobodnej (od ośrodka wypoczynkowego do Zielonej Szkoły w Chmurach – leśniczówka);
7. plaża miejska na jeziorze Limajno;
8. Ośrodek Wypoczynkowy „Leśne Wzgórze” na północnym brzegu jeziora wraz z zapleczem noclegowym (domki letniskowe), gastronomicznym;
9. wypożyczalnia sprzętu wodnego;
10. boisko do gry w piłkę siatkową plażową przy plaży miejskiej;
11. punkt gastronomiczny;
12. ścieżka dydaktyczna nadleśnictwa Kudypy: zielona szkoła;
13. pole namiotowe ZHP Komendy Hujca w Dobrym Mieście wraz z węzłem sanitarnym.

Bardzo duża atrakcyjność turystyczna wsi i sołectwa Swobodna, stanowiąca jeden z podstawowych wyznaczników atrakcyjności turystycznej Gminy Dobre Miasto sprawia, że bardzo ważne jest rozszerzenie i różnicowanie oferty sportowej i rekreacyjnej tego miejsca, a także poprawa jakości i dostępności istniejących zasobów oraz promocja walorów.

Zdjęcie 2: Plac zabaw w centrum miejscowości Swobodna

fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście

2.5. Infrastruktura techniczna

Sieć komunikacyjna:

Przez obszar Swobodna przebiega:

- droga powiatowa Dobrze Miasto – Swobodna – Kłódka nr 1447N o nawierzchni asfaltowo – gruntowej;
- droga powiatowa nr 1428N: od drogi krajowej nr 51 (do granicy z Rosją: przejście graniczne Bezledy) do Różynki;
- droga gminna – biegnąca od drogi nr 1447N dookoła jeziora i łącząca się z drogą nr 1428N;

wszystkie trzy drogi okalają jezioro Limajno.

- droga gminna: Swobodna – Głotowo;
- droga gminna: Swobodna – Cerkiewnik.

Ogólny stan dróg znajdujących się w obrębie Sołectwa Swobodna jest niezadawalający. Brak większych nakładów remontowych na poprawę ich jakości sprawia, że stan w przeważającej części odbiega od warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne, w zakresie bezpieczeństwa użytkowania (szerokości jezdni, pobocza, braku chodników, odwodnienia, ścieżek rowerowych etc.) oraz stateczności i konstrukcji.

Szpecially ważna jest poprawa stanu technicznego dróg powiatowych, których bardzo zła jakość znacznie obniża atrakcyjność turystyczną terenów wokół Limajna, a w przypadku złych warunków pogodowych wręcz uniemożliwia komunikację (droga nr 1428N).

Przez gminę Dobrze Miasto przebiega linia kolejowa nr 221, relacji Olsztyn – Braniewo, do przejścia granicznego Gronowo – Mamonowo. Jest to linia drugorzędna, jednotorowa, nie zelektryfikowana, o znaczeniu lokalnym. Linię tę obsługują pociągi i szynobusy PKP.

Stacja PKP znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie wsi.

Z pociągów w miejscowości Swobodna w ciągu roku korzystają osoby dojeżdżające do pracy i szkół. W okresie wiosenno – jesiennym komunikacja PKP jest wykorzystywana przez amatorów turystyki rowerowej, których wielu wysiada właśnie na przystanku w Swobodnej.

Trasa kolei w Sołectwie Swobodna przebiega przez malownicze tereny rozlewiskowe Łyny i przy zaniechaniu (lub jeszcze większym ograniczeniu) liczby przewozów mogłaby być wykorzystywana do przewozów rekreacyjnych.

Usługi komunikacji autobusowej na terenie sołectwa świadczone są w głównej mierze przez sektor zorganizowanego dowozu dzieci i młodzieży do szkół w Dobrym Mieście.

Komunikacja autobusowa prywatna odbywa się w okresie letnim i jest uwarunkowana wzmożonym ruchem turystycznym w kierunku jeziora Limajno.

Gospodarka wodna:

Wieś Swobodna nie posiada sieci wodociągowej zbiorczej. Realizacja inwestycji jest planowana w najbliższej przyszłości, co jest uzależnione od środków finansowych w budżecie Gminy. Zaopatrzenie w wodę mieszkańców wsi oraz obiektów rekreacyjnych (ośrodek wypoczynkowy, baza hufca ZHP) odbywa się za pomocą indywidualnych studni głębinowych.

Jakość wody ze studni głębinowych jest bardzo dobra i nie istnieje zagrożenie jej pogorszenia (brak ognisk zanieczyszczeń). Mieszkańcy zgłaszają problem nadmiernego żelazienia ujęć wody, co wymaga stosowania mechanizmów filtrowania.

Gospodarka ściekowa:

Dzięki przeprowadzonej w latach 2004 – 2005 inwestycji pod nazwą: Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Dobre Miasto – Knopin – Swobodna – Cerkiewnik mieszkańcy wsi Swobodna (zabudowa zwarta wsi) zostali podłączeni siecią grawitacyjno – ciśnieniową do oczyszczalni w Dobrym Mieście.

Gospodarstwa rozproszone w terenie, w tym kompleks domków letniskowych wyposażone są w zbiorniki (szamba), które służą do przechowywania ścieków a po napełnieniu są opróżniane.

Indywidualny zbiornik do odprowadzania ścieków posiada również Ośrodek Wypoczynkowy na jeziorze (z podłączeniem obiektu ZHP).

Z uwagi na położenie, budowę geologiczną, walory przyrodnicze i krajobrazowe konieczne będzie w przyszłości kompleksowe skanalizowanie i zwodociągowanie terenów wokół jeziora Limajno (opaska wokół jeziora).

Takie wytyczne sporządził już Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie.

Gospodarka odpadami:

Odpady komunalne z obszaru Sołectwa Swobodna wywożone są przez Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Dobrym Mieście. Na terenie wsi prowadzi się selektywną zbiórkę odpadów.

Energetyka:

W Sołectwie Swobodna prawie wszystkie gospodarstwa korzystają z energii elektrycznej. Średnie zużycie energii w gminie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 1,70 mWh.

Zaopatrzenie Sołectwa Swobodna w energię elektryczną odbywa się z głównego punktu zasilania, zasilanego liniami napowietrznymi wysokiego napięcia 110 kV z kierunków:

- Mątki – Dobre Miasto – Lidzbark Warmiński;
- Olsztyn I – Dobre Miasto – Piotrowiec.

Aktualne obciążenie GPZ wynosi około 70%.

W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną Sołectwo obsługuje Koncern Energetyczny ENERGA SA.

Bezpieczeństwo publiczne:

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Sołectwa Swobodna czuwa jednostka z dobromiejskiego Komisariatu Policji.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej na terenie sołectwa nie działa jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej. Najbliższa jednostka OSP znajduje się w oddalonym o kilka kilometrów Cerkiewniku i w Głotowie.

Większość pożarów na terenie Sołectwa to pożary lasów, poszycia leśnego i traw na nieużytkach. Przyczynami tych pożarów najczęściej bywa nieostrożność osób dorosłych lub podpalenie.

Opieka medyczna:

Mieszkańcy Swobodna korzystają z oferty ośrodków opieki zdrowotnej, znajdujących się w Dobrym Mieście:

1. Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej „RAMED”;
2. Niepubliczny Zakład Lecznictwa Otwartego „Poradnia Rodzinna”;
3. Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej:
  - Szpital
  - * Zakład Opiekuńczo – Leczniczy
  - * Dział Pomocy Doraźnej
  - * Zakład Opiekuńczo – Leczniczo – Geriatria
4. „VITALIS s.c.” – usługi pielęgniarskie;
5. „OPIEKA” s.c. Pielęgniarki i Położne Środowiskowo – Rodzinne;
6. Niepubliczny Zakład Rehabilitacji Leczniczej „WITAREH”;
7. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Poradnia K”.

Wybór lekarzy rodzinnych i placówek POZ jest dokonywany indywidualnie przez mieszkańców wsi.

2.6. Gospodarka i rolnictwo

Na terenie Sołectwa Swobodna funkcjonuje kilka podmiotów gospodarczych tworzących miejsca pracy, zajmujących się głównie:

- usługi budowlane;
- ośrodek wypoczynkowy z zapleczem gastronomicznym i wypożyczalnią sprzętu;
- Leśnictwo Chmury.

Zakres prowadzonej działalności gospodarczej jest wynikowa, rozwijającego się ruchu turystycznego jeziorem Limajno.

Mieszkańcy wsi zauważają potrzebę rozwoju działalności w kierunku agroturystyki oraz wyrobu i promocji produktów regionalnych.

Typowym rolnictwem w Sołectwie Swobodna nikt już się nie zajmuje. W większości przypadków rolnictwo jest dodatkowym źródłem dochodów mieszkańców, wielu zaś produkuje wyłącznie na własne potrzeby..

2.7. Kapitał społeczny i ludzki

Na terenie Sołectwa Swobodna funkcjonuje jedna organizacja pozarządowa. Stowarzyszenie pod nazwą „Spotkajmy się w Swobodnej” jest organizacją non profit, działająca na rzecz wsi i mieszkańców Sołectwa Swobodna.

Jak w każdej miejscowości wiejskiej, w Swobodna działa rada Sołecka, której zadaniem jest pomaganie sołtysowi w prowadzeniu i załatwianiu spraw sołectwa, a także inicjowanie oraz prowadzenie na terenie sołectwa prac możliwych do wykonania małymi środkami finansowymi i przy współudziale mieszkańców sołectwa. Dysponuje również razem z sołtysiem środkami publicznymi, jakimi jest fundusz sołecki.

Rozdział 3.

Ocena mocnych i słabych stron miejscowości, w której będzie realizowana operacja

Celem „Planu Odnowy Swobodnej na lata 2011 – 2018” jest podjęcie działań na rzecz wykorzystania i rozwoju wiejskiego dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczo – krajobrazowych sołectwa.

Poniżej przedstawiona analiza SWOT Sołectwa powstała w wyniku dyskusji prowadzonej z Radą Sołecką i przedstawicielami społeczności lokalnej. Analiza zasobów i uwarunkowań otoczenia wskazuje czynniki, które są postrzegane przez mieszkańców sołectwa jako wpływające negatywnie i hamujące rozwój wsi, a także te, w których upatruje się walory i dalsze możliwości i kierunki rozwoju Sołectwa.

Mocne strony	Słabe strony
walory krajobrazowo – przyrodnicze: lasy, rzeka Łyna, jeziora: Limajno i Stobagien, bogactwo fauny i flory	zły stan techniczny dróg o znaczeniu lokalnym i powiatowym
Idealne warunki i bogate zasoby do rozwoju turystyki	rozproszenie sieci osadniczej
występowanie terenów dziewiczych przyrodniczo, w których niewielkie nakłady inwestycyjne mogą stworzyć innowacyjne oferty turystyczne (np.: obozy przetrwania, tory przeszkód na obszarach bagiennych rozlewiskowych, oferta kursów i obozów dla pletwonurków, zawody wędkarskie – okolicznościowe i cykliczne)	relatywnie wysoki poziom bezrobocia i coraz powszechniejsze zjawiska biedy i rezygnacji mieszkańców w przewyżnianiu trudności (apatia), niska aktywność osób bezrobotnych (stagnacja, zrezygnowanie)
potencjalne tereny pod inwestycje, zwłaszcza inwestycje w turystykę	niedostateczna ilość i zróżnicowanie ofert sportowych, rekreacyjnych i turystycznych
bardzo dobre warunki dla rozwoju edukacji ekologicznej i agroturystyki	brak lub zła jakość techniczna i niewystarczająca ilość obiektów kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych
aktywna i otwarta społeczność lokalna	niewykorzystane naturalne zasoby przyrodnicze, krajobrazowe, turystyczne np. akwen wodny jeziora, koryto rzeki Łyny, masywy leśne, szlak wodny i rowerowy
dziedzictwo kulturowe	słabo rozwinięta przedsiębiorczość – niskie tempo przyrostu podmiotów gospodarczych, brak podmiotów świadczących usługi turystyczne: agroturystyka, produktu regionalne etc.
	niski stan zasobności gospodarstw domowych

Plan Odnowy Swobodnej na lata 2011 – 2018

Szanse	Zagrożenia
pozyskanie inwestorów i kapitału	utrzymujące się bezrobocie i niska stopa życiowa - degradacja społeczeństwa
dkształcanie społeczności – szkolenia i kursy	pogłębianie się niekorzystnych postaw społecznych i narastające zjawiska dziedziczenia biedy
sprzyjająca polityk regionalna idąca w kierunku m.in. rozwoju obszarów wiejskich	skomplikowane procedury i bardzo długi czas oczekiwania na rozpatrzenie wniosków aplikacyjnych o wsparcie unijne
zwiększanie możliwości aplikacji do kapitałów i środków pomocowych, w tym pochodzących z Unii Europejskiej (wzrastająca liczba programów kierowanych na tereny wiejskie)	brak środków finansowych na inwestycje w sferę turystyki i rekreacji ruchowej
promocja walorów sołectwa	niedostateczna promocja oferty
rozbudzanie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy	
wzrost zainteresowania ofertą turystyczno – rekreacyjno – wypoczynkową Swobodna	
wykorzystanie współpracy z partnerami z Rosji dla rozwoju turystyki, kultury, edukacji	
popyt na produkty ekologiczne – wytwarzane tradycyjnie na bazie naturalnych zasobów	
rozwój partnerstwa publiczno - prywatnego	
rozwój edukacji ekologicznej oraz rozwój agroturystyki	
wzrost aktywności sektora pozarządowego w sferach kultury, edukacji, rekreacji, turystyki, gospodarki	

Rozdział 4.

Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie 2011 - 2018

Na podstawie analizy SWOT mieszkańcy Swobodna ustalili mocne i słabe strony swojej miejscowości, co pozwoliło na określenie przyszłych kierunków rozwoju, zgodnych z wypracowaną wizją przyszłości.

Wypracowana wizja, stanowi cel, do którego mieszkańcy zamierzają podążać realizując kolejne działania opisane w niniejszym dokumencie. Planowane do realizacji zadania, stanowią swego rodzaju oczekiwania mieszkańców a nawet marzenia, co do przyszłego wyglądu i funkcjonowania miejscowości.

Dążenie do spełnienia wizji rozwoju miejscowości, mieszkańcy zamierzają realizować poprzez następujące cele:

- I. Skuteczne wykorzystanie walorów przyrodniczych i turystycznych
- II. Budowanie tożsamości i wspieranie aktywności lokalnej społeczności
- III. Wspieranie działalności edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej
- IV. Efektywne poszukiwanie i pozyskiwanie środków finansowych
- V. Poprawa estetyki wsi

Wypracowaną przez mieszkańców wizję rozwoju, zamierzoną do realizacji poprzez powyższe cele, zawarto w wykazie planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną. Wykazane przedsięwzięcia, stanowią priorytety rozwoju miejscowości na najbliższe lata. Zaplanowane przedsięwzięcia mają różnorodny charakter i z tej racji ich realizacja powinna wpłynąć przede wszystkim na poprawę jakości życia mieszkańców, poprawę wizerunku wsi, budowanie więzi społecznych i tożsamości społeczności wiejskiej a także wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego Sołectwa Swobodna.

Projekty:

Lp.	Opis projektu	Harmonogram realizacji
PROJEKTY INWESTYCYJNE		
1.	<i>Budowa pomostu na jeziorze Limajno</i> Szacunkowy koszt (w zł): 340.000,00 zł Źródła finansowania (w zł): Gmina Dobre Miasto: 120.000,00 zł PROW na lata 2007-2013 „Odnowa i rozwój wsi”: 220.00,00 zł Zakres rzeczowy: rozbiórka starego pomostu i budowa nowego oraz urządzenie terenu plaży przy jeziorze Limajno Cel: zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców i turystów, poprawa estetyki plaży jeziora Limajno Przeznaczenie: poprawa stanu technicznego, zapewnienie bezpieczeństwa Realizator: Gmina Dobre Miasto	2012
2.	<i>Remont drogi powiatowej Dobre Miasto-Swobodna oraz budowa chodnika od miejscowości Swobodna do Jeziora Limajno</i> Szacunkowy koszt (w zł): 8 000 000,00 Źródła finansowania (w zł): Powiat Olsztyński: 8 000 000,00 Zakres rzeczowy: budowa drogi Dobre Miasto – Swobodna oraz wykonanie chodnika dla pieszych biegnącego przez miejscowość do jeziora Limajno, wzdłuż drogi powiatowej Cel: poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego, rozwój infrastruktury publicznej Przeznaczenie: droga powiatowa, stanowiąca połączenie komunikacyjne z miastem Dobre Miasto, siedzibą Gminy Realizator: Powiat Olsztyński	2014 - 2015
3.	<i>Remont drogi powiatowej Swobodna - Kłódka</i> Szacunkowy koszt (w zł): 1 000 000,00 Źródła finansowania (w zł): Powiat Olsztyński: 1 000 000,00 Zakres rzeczowy: budowa drogi asfaltowej Swobodna - Kłódka Cel: poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego, rozwój infrastruktury publicznej Przeznaczenie: droga powiatowa, stanowiąca połączenie komunikacyjne z drogą krajową nr 51 Realizator: Powiat Olsztyński	2013 - 2014

Plan Odnowy Swobodnej na lata 2011 – 2018

4.	<i>Zwodociągowanie miejscowości Swobodna</i> <u>Szacunkowy koszt (w zł.):</u> 1 500.000,00 <u>Źródła finansowania (w zł.):</u> Gmina Dobre Miasto: 1 500.000,00 zł <u>Zakres rzeczowy:</u> budowa wodociągów we wsi Swobodna <u>Cel:</u> kompleksowe zwodociągowanie miejscowości Swobodna <u>Przeznaczenie:</u> poprawa jakości życia mieszkańców <u>Realizator:</u> Gmina Dobre Miasto	2013 - 2015
5.	<i>Budowa boiska sportowego</i> <u>Szacunkowy koszt (w zł.):</u> 30.000,00 <u>Źródła finansowania (w zł.):</u> Gmina Dobre Miasto: 25.000,00 Fundusz Sołecki: 5.000,00 <u>Zakres rzeczowy:</u> wykonanie boiska sportowego <u>Cel:</u> zaspokojenie potrzeb mieszkańców i turystów, w szczególności dzieci i młodzieży w zakresie aktywnego wypoczynku i rekreacji <u>Przeznaczenie:</u> powstanie boiska stworzy miejsce do spędzania czasu wolnego zarówno dzieci, młodzieży jak i dorosłych mieszkańców wsi i turystów <u>Realizator:</u> Gmina Dobre Miasto	2013-2014
6.	<i>Tablica informacyjna o walorach przyrodniczych i ofercie turystyczno – rekreacyjnej wsi Swobodna</i> <u>Szacunkowy koszt (w zł.):</u> 10.000,00 <u>Źródła finansowania (w zł.):</u> Gmina Dobre Miasto: 7.000,00 Fundusz Sołecki: 3.000,00 <u>Zakres rzeczowy:</u> wykonanie 2 szt. tablicy informacyjnej <u>Cel:</u> zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez ustawienie tablic informacyjnych o architekturze nawiązującej do tradycji warmińskiej <u>Przeznaczenie:</u> poprawa wizerunku i estetyki wsi <u>Realizator:</u> Gmina Dobre Miasto	2012 - 2013
7.	<i>Poprawa estetyki wsi (zagospodarowanie miejsc użytku publicznego)</i> <u>Szacunkowy koszt (w zł.):</u> 20.000,00 <u>Źródła finansowania (w zł.):</u> Gmina Dobre Miasto: 15.000,00 Fundusz Sołecki: 5.000,00 <u>Zakres rzeczowy:</u> uporządkowanie terenu w centrum miejscowości, zieleni, mała	2013

Plan Odnowy Swobodnej na lata 2011 – 2018

	architektura Cel: poprawa warunków do zaspokajania potrzeb społecznych i kulturalnych oraz rozwoju tożsamości mieszkańców poprzez estetyczne zagospodarowanie wsi Swobodna Przeznaczenie: poprawa estetyki centrum wsi, będzie stanowić doskonałe miejsce wypoczynku zarówno dla mieszkańców, jak i turystów, zwłaszcza osób starszych i młodzieży a także miejsce organizacji festynów itp. Realizator: Gmina Dobre Miasto	

Rozdział 5.

Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne

Na terenie wsi Swobodna jest jedno miejsce o szczególnym znaczeniu dla mieszkańców w aspekcie nawiązywania kontaktów i więzi międzyludzkich. Jest to zbudowana przez mieszkańców, w czynie społecznym, drewniana wiata, która znajduje się w samym centrum wsi. Jest miejscem spotkań mieszkańców, odbywają się tam różnego rodzaju imprezy okolicznościowe, w większości o charakterze rozrywkowo – kulturalnym.

Zdjęcie 3: Wiata w miejscowości Swobodna

fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście

PRZEWODNICZĄCA RADY
Małgorzata Łańka